

Socialförvaltningen

Solbritt Höglund

solbritt.hoglund@harnosand.se

Remissvar - Betänkandet Mottagandelagen: En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande (SOU 2024:68) Dnr Ju2024/02070

Sammanfattning av remissvaret

Härnösands kommun ställer sig övergripande positiv till de samlade förslagen, framför allt de åtgärder som syftar till att fler asylsökande ska bo på asylboenden.

- Härnösand kommun anser att Migrationsverket ska ha ett reglerat uppdrag att samverka och samråda med kommuner om asylboendens spridning. Förslaget från Härnösands kommun är att Migrationsverket bör vara uppmärksam på att koncentrationen av asylboenden inte begränsas till ett fåtal kommuner. Härnösands kommun har under många år haft asylboende. När asylsökande får uppehållstillstånd blir många bosättningsanvisade till Härnösands kommun, speciellt barnfamiljer pga. av att barnen etablerat sig under asyltiden. Det innebär en extra belastning på kommunens kärnverksamheter som skola, vård och omsorg samt övrig socialtjänst.
- Bra att utredningen föreslår att ersättning inte ska utgå till de som väljer att bosätta sig själv som egenbosatt (EBO). De största problemen för socialtjänsten är de som bosatt sig själva i kommunen utan bosättningsanvisning till kommunen. Det drabbar också familjer och deras barn.

Nedan följer synpunkter gällande mottagandelagens förhållande till socialtjänstlagen:

- Socialtjänsten i Härnösands kommun har blivit extra hårt belastad gällande ekonomiskt bistånd och placeringar av barn i och med att det finns ett asylboende i kommunen. Om kommunen måste göra placeringar på grund av barn som far illa enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), socialtjänstlagen (SoL) eller omhändertagande av vuxna enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) måste kommunen ersättas för de faktiska kostnaderna.

- Härnösands kommun föreslår att placeringar av ungdomar genom kommunen bör fortsätta efter 18 årsdagen fram till max 21 års ålder så att ungdomen kan gå ut gymnasiet i paritet med Föräldrabalken i stället för att ungdomen flyttas tillbaka till asylboende. I de fall ungdomen är misstänkt för allvarliga brott och placerats på exempelvis SIS hem bör de inte heller omplaceras till asylboende innan dom fallit.
- Kommunen ska ordna boende till asylsökande ensamkommande barn. Om de som fyller 18 år inte har fått uppehållstillstånd ska de flyttas till asylboendet. Att ensamkommande rycks upp från en pågående placering kan innebära svårigheter. Förslaget från Härnösand kommun borde vara att ungdomen har möjlighet att bo kvar exempelvis i ett familjehem till dess de avslutar gymnasiet och att kommunen ersätts för faktiska kostnader.
- Härnösands kommun anser att det är bra med förtydligande gällande ekonomiskt bistånd. Asylsökande ska inte beviljas ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen under asylprocessen. Bra om Migrationsverket ombesörjer dagersättning till de med verkställighetshinder eftersom de har ett utvisningsbeslut i grunden.
- För de som fått uppehållstillstånd kommer det att uppstå ett glapp i inkomst innan personerna får etableringsersättning under kartläggning. Ersättning ska kunna ges från Migrationsverket upp till 44 dagar. För närvarande är väntetiden på att få kartläggning inför etablering 3–6 månader på grund av Arbetsförmedlingens långa handläggningstider. Förslaget från Härnösands kommun är att ersättning ska utgå till dess etableringsersättningen kommer igång, dvs en höjning från max 44 dagar till 132 dagar (*six månader*).
- Därefter är det inte säkert att etableringsersättningen räcker för att uppnå en skälig levnadsnivå, vilket innebär ökade kostnader för ekonomiskt bistånd speciellt när de ej beviljas bosättningsbaserade förmåner som barnbidrag, bostadsbidrag CSN med mera. Härnösands kommun föreslår att ekonomiskt bistånd bör kunna återsökas till fullo initialt i glappet och under ankomstår plus de tre kommande åren. Kommunerna bör få ersättning för sjuka personer och funktionsnedsatta som inte har arbetsförmåga och därmed inte har rätt till etableringsersättning.
- Socialtjänstlagen är bäst lämpad att tillhandahålla hemtjänst och särskilda boenden men viktigt att kommunen ersätts fullt ut för faktiska kostnader.
- Migrationsverket bör ha det initiala ansvaret att ordna ett annat anläggningsboende för en våldsutsatt. Vi anser dock att det är socialtjänsten som är mest kompetent för att utreda våld och risknivå samt behov av skyddat boende, varför förslaget från Härnösands kommun är att ett samarbete bör ske mellan socialtjänsten och Migrationsverket gällande våldsutsatta. Om Migrationsverket kan flytta den våldsutsatta till ett annat asylboende på ett säkert sätt är det ibland att föredra. Om det inte går, bör kommunen ordna en

placering på skyddat boende och ersättning för faktiska kostnader ska utgå till kommunen. Idag får kommunerna besked vid återsökning att pengarna tagit slut för extraordinära insatser vid skyddade boenden.

- Totalbelastningen på skolan blir hög i kommuner med anläggningsboenden. Härnösands kommun föreslår att återsökning för faktiska kostnader får ske individuellt för varje barn i förskolan och elev grundskola och gymnasieskolan. Det är viktigt att de kommuner som har anläggningsboende kan planera i god tid för utökat antal och minskat antal barn och elever.
- Ett effektivt återvändande är viktigt.
- Utredningen föreslår möjlighet att få arbetstillstånd efter sex månader. Härnösands kommun föreslår att arbetstillstånd ska kunna ges från dag 1 då arbetskraftsbehovet är stort i kommunen.
- Under punkten 8.5.1 föreslås att Migrationsverket ska få anvisa en kommun att ordna boende om tillströmningen av asylsökande förväntas bli särskilt omfattande eller om massflyktsdirektivet aktiveras. Härnösands kommun ser risker med möjligheten att öppna upp för eget boende, särskilt i tider av högt mottagande som medför stort behov av samordning och ytterligare belastning på kommunernas verksamhet. Härnösands kommun föreslår att undantag enbart bör göras om alla andra möjligheter är uttömda, dvs att det säkerställs att det finns färdigutredda alternativa boendelösningar vid stor tillströmning av asylsökande.

Ingrid Nilsson
Förvaltningschef

Solbritt Höglund
Enhetschef

Ola Carlson
Enhetschef